
УДК 811.16:373.374

О.М. Тищенко

Інститут української мови НАН України, м. Київ

ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ З ЛЕКСИКОЛОГІЇ І ЛЕКСИКОГРАФІЇ ПРИ МІЖНАРОДНОМУ КОМІТЕТІ СЛАВІСТІВ

17 травня 2019 р. у межах XIV Міжнародної наукової конференції «Сучасні проблеми лексикографії» в Інституті мовознавства імені Якуба Коласа (Мінськ, 15 — 18 травня 2019) відбулося засідання **Комісії з лексикології і лексикографії при МКС**. У засіданні взяли участь члени Комісії з України, Білорусі, Росії, Польщі, Австрії.

Розпочалася робота з доповіді голови Комісії *М.І. Чернишової* (Москва), «Про нові завдання Комісії з лексикології і лексикографії при МКС», у якій вона повідомила про ті проекти, які від XIII Міжнародного з'їзду славистів у Люблянці (Словенія) здійснили члени Комісії: «Електронний історичний словник запозиченої лексики в російській мові XI — XVII ст.: грецизми і полонізми» (<http://www.ruslang.ru/project>); «Теорія та історія слов'янської лексикографії» (Москва, 2008); «Критика в слов'янській лексикографії» («Слово і словник. Vocabulum et vocabularium». Гродно; Харків — Клагенфурт); «Слов'янська лексикографія: стан і критика» («Українська і слов'янська тлумачна та перекладна лексикографія. Леонідові Сидоровичу Паламарчукові». Київ, 2012). Підсумковий результат з теми «Слов'янська лексикографія» опубліковано до XV Міжнародного з'їзду славистів (Мінськ, Білорусь) у міжнародній колективній монографії «Слов'янська лексикографія» (Москва, 2013). До XVI Міжнародного з'їзду славистів у Сербії (2018) опубліковано працю «Лексикологія і лексикографія сло-

© О.М. ТИЩЕНКО, 2019

в'янських мов» (Москва, 2017). За результатами роботи Комісії 2018 р. опубліковано також «Доповіді та виступи на засіданні Комісії з лексикології і лексикографії при Міжнародному комітеті славістів». XVI Міжнародний з'їзд славістів (Сербія, Белград, 23 серпня 2018) (Москва, 2018).

Теми роботи Комісії 2019 р. визначено на попередньому засіданні в межах XVI Міжнародного з'їзду славістів у Белграді (Сербія, 2018):

1. *Актуальні теоретичні проблеми сучасної слов'янської лексикографії.*

2. *Тематична та ідеографічна слов'янська лексикографія.*

Цього разу до засідання, що традиційно об'єднує лінгвістів-лексикографів із різних країн, було подано 12 тем до виступів та повідомлень, виголошено 6 доповідей.

І.В. Будько (Мінськ) «Вивчення тематичних груп старобілоруської лексики: досвід і перспективи». У доповіді на прикладі комплексного опису військової, музичної, юридичної, медичної та анатомофізіологічної, релігійної, соціально-економічної, темпоральної, торгівельної, сільськогосподарської, мінеральної тощо лексики підкреслено важливість таких розпрацювань для лексикографічної теорії та практики, зокрема для моделювання тематичних груп у «Релігійному словнику старобілоруської мови» (2003).

В.В. Дубічинський (Варшава) у доповіді «Актуальні питання опису лексичних паралелей в перекладному словнику (на прикладі досліджень лабораторії лексикографічних досліджень Варшавського університету)» представив новий тип словника, який описує значення лексичних і фразеологічних паралелей української та німецької мов, що дає можливість виявити національно-культурну специфіку мовних одиниць у систематичному вигляді.

І.О. Малишева (Санкт-Петербург) виступила з темою «Історія слова в історичному словнику», розглянувши проблему статусу слова в мові певного періоду, зокрема графічні способи маркування щодо входження, виходу, побутування мовної одиниці; наголосивши на критичному потрактуванні зафіксованого ілюстративного матеріалу, залученні ширшого контексту для точнішого кваліфікування статусу слова, його значення тощо.

Г.М. Склярєвська (Санкт-Петербург) представила доповідь «Словник російської мови 21 століття: типологічні ознаки. До виходу першого тому», а також презентувала Проспект словника. Для цієї праці авторський колектив створив необхідну й достатню електронну джерельну (текстову) базу та картотеку, куди ввійшли 3 млн слововживань, що відбивають практично всі сфери сучасного життя. Галина Миколаївна наголосила на доцільності створення повного реєстру словника та потребі корелювання тлумачень того самого тематичного чи дериваційного гнізда, напр., *безжизненный, жизнь, смерть*.

О.М. Тищенко (Київ) повідомила про «Словник мови письменника в сучасній українській лексикографії (на матеріалі творів Юрія Андруховича)», призначення якого — зібрати, систематизувати й описати нові явища української лексики у творах письменника, насамперед лексико-

графічні інновації, як підгрунття активного словника української мови, вивчення ідіолекту автора, що дасть можливість зафіксувати потік стихійного мовного життя, вивчити факти народження нових одиниць, їхні зміни, входження до мови і функції у творенні смислів тексту, впливу на мовну свідомість, формування індивідуальної та національної мовної картин світу.

В.К. Щербин (Мінськ) виголосив доповідь «Білоруська тематична, ідеографічна і концептографічна лексикографія», у межах якої розглянув загальну структуру білоруської спеціальної лексикографії, що складається з п'яти основних словникових галузей — термінографії, енциклопедичної лексикографії, експериментальної лексикографії, класифікаційної лексикографії та спеціальної концептографії; зосередився на основній групі багаторівневих словників, оцінив ступінь теоретичного розпрацювання названих галузей, зауважив на необхідності рівномірнішого їх розвитку.

Підсумовуючи обговорення, М.І. Чернишова відзначила, що доповідачі не тільки різнобічно підійшли до розв'язання проблем, а й продемонстрували розмаїття дослідницьких можливостей і методик.

За результатами засідання, а також робочих зустрічей з членами Комісії в Загребі (Хорватія, 10 — 11 травня 2019) М.І. Чернишова запропонувала: 1. Підготувати у 2020 р. збірник статей з теми, визначеної на XVI Міжнародному з'їзді славистів у Белграді «**Теоретичні проблеми лексикології та лексикографії слов'янських мов**», до якого свої доповіді вже підготували Є. Мірчева, С. Ристич та Н. Іванович, Г.В. Судаков, М. Чоролєєва та Ц. Георгієва, А.К. Шапошніков (опубліковані як препринт до з'їзду в Белграді), також до збірника ввійдуть доповіді засідання Комісії в Мінську. 2. До майбутнього XVII Міжнародного з'їзду славистів у Парижі (Франція, 2023) підготувати нову колективну працю з двох тем: 1. «**Слов'янська тематична та ідеографічна лексикографія**»; 2. «**Унікальні словникові проекти в історії слов'янської лексикографії**», у межах якої передбачено звернутися до лексикографічних матеріалів, праць, задумів, що не мають аналогів (це, зокрема, нездійснені, незакінчені проекти). Члени Комісії визнали перспективність і актуальність запропонованої проблеми.

Статтю отримано 04.06.2019

О.М. Tyshchenko

Institute of the Ukrainian language of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

MEETING OF THE COMMISSION ON LEXICOLOGY AND LEXICOGRAPHY
AT THE INTERNATIONAL COMMITTEE OF SLAVISTS